
Anna Falcká

Anna Košátková – Drahomír Suchánek

Léta Páně 1348 [správně 1349], v den přenesení svatého Václava, který byl ve středu před nedělí Reminiscere, byla panu Karlovi, králi římskému a českému, dána za manželku dcera hraběte falckého jménem Anna, a svatba byla slavnostně slavena na hradě Bacharachu nad Rýnem. A téhož roku [správně 1350], v neděli Omnis terra [17. ledna], řečená paní královna porodila prvorozeného syna. Byl s velkou slávou pokřtěn na Pražském hradě v katedrálním kostele jménem Václav. Tento krátký odstavec z kroniky Františka Pražského velmi stručně představuje druhou manželku Karla IV. a narození vytouženého mužského nástupce. Oba však zakrátko zmizeli z panovníkova života a zanechali v dochovaných pramenech jen letmou stopu. Přesto právě druhá Karlova manželka je zářným příkladem politické role královských sňatků ve středověku, jakož i důležitosti, která se přikládala zajištění pokračování rodu v mužské linii.

O Anně Falcké a jejím životu víme jen velmi málo. Jedním z hlavních důvodů je krátká doba jejího manželství s Karlem IV., které trvalo jen od roku 1349 do roku 1353, což představuje i u středověkých královských manželství značný podprůměr. V dobových kronikách nalzáme pouze zmínky o význačných událostech v Annině životě – o svatbě, o korunovaci českou královnou a o úmrtí. Anna se narodila jako dcera rýnského falckraběte Rudolfa II. a Anny Korutanské. O jejím dětství nevíme vůbec nic, můžeme pouze předpokládat, že se jí dostalo stejné výchovy jako dívkám její společenské vrstvy. První zmínku máme až k roku 1349, kdy byla dne 4. března uzavřena v Bacharachu na Rýně svatební smlouva, a patrně téhož dne se slavila svatba. Karlu IV. bylo třiatřicet let, Anně dvacet. Podle svatební smlouvy obnášelo její věno 6000 hřiven stříbra a bylo zajištěno zástavami pěti hornofalckých měst – Harsteinu, Auerbachu, Veldenu, Plechu a Neidsteinu.

Pro Karla IV. znamenalo uzavření sňatku s Annou Falckou konečné potvrzení mocenských ambicí vládce Svaté říše římské. Po jeho zvolení římsko-německým králem a korunovaci, která proběhla v Bonnu v listopadu 1346, se schylovalo k měření sil s dosavadním říšským vládcem Ludvíkem Bavorskem. Blížící se konfrontaci sice přerušila Ludvíkova náhlá smrt v říjnu 1347, napětí s řadou říšských šlechticů tím ale neskončilo. V čele opozice stál rod Wittelsbachů, k němuž náležel i zemřelý císař Ludvík. Ti se také snažili postavit proti Karlovi silného protikandidáta, který by dokázal čelit nástupu lucemburského vládce. Nový bavorský vévoda Ludvík V. jednal s anglickým králem Edvardem III., který se po vítězství nad Francouzi v bitvě u Kresčaku těšil značné autoritě. Když se Karlovi podařilo diplomatickými kroky anglické nebezpečí zažehnat, nespokojení Wittelsbachové alespoň získali nového protikandidáta v osobě hraběte Günthera ze Schwarzburgu. Ten byl na konci ledna 1349 zvolen ve Frankfurtu římsko-německým králem a přes počáteční komplikace v únoru v Cáchách i korunován.

Přes nespornou vojenskou a diplomatickou převahu nemohl Karel IV. tyto opoziční kroky ignorovat. Na rozdíl od svého soupeře bylo jak místo jeho volby, tak korunovace pochybné (Rhens, resp. Bonn), což poněkud znehodnocovalo Karlovu legitimitu. Musel tudíž napřít veškerý diplomatický um k prosazení své vlády a získání většiny říšské šlechty na svou stranu. Aby opozici oslabil, zahájil jednání s částí wittelsbachovského rodu. Smír mj. umožnila předchozí smrt Karlovy manželky Blanky z Valois, která zemřela na počátku srpna 1348. Karlovi se podařilo nalézt kompromis s rýnským falckrabím Rudolfem II., který přitom jen nedlouho předtím odevzdal svůj hlas ve volbě Güntherovi ze Schwarzburgu. Usmíření završil sňatek s Rudolfovou dcerou Annou, čímž se wittelsbachská opozice rozpadla. Teprve potom mohl Karel IV. uskutečnit královskou korunovaci v Cáchách 25. (červenec 1349) a ujmout se plné vlády.

Anna byla korunována římskou královnou den po svém manželovi a 1. listopadu se stala i českou královnou. Již v době korunovačních oslav byla těhotná a 17. ledna 1350 dala Karlovi tolik vytouženého následníka. Chlapec dostal symbolické

jméno Václav. Následovaly honosné slavnosti, na které bylo do Prahy pozváno mnoho říšských knížat. Jméno Václav se v přemyslovské dynastii začalo používat od počátku 13. století. Prvním králem, který jej nosil, byl Václav I. (1205–1253), později jeho vnuk Václav II. (1271–1305) a pravnuk Václav III. (1289–1306). V roce 1316 byl tak pokřtěn i prvorozený syn Jana Lucemburského a Elišky Přemyslovny, jež o sedm let později přijal při biřmování ve Francii jméno Karel. Bohužel Karlův prvorozený syn nepřežil dětský věk a ani ne dvouletý zemřel. Ztráta dědice mohla podle názoru mnoha historiků znamenat větší ztrátu než smrt druhé ženy, která přišla jen několik měsíců nato – Anna si zlomila vaz při pádu z koně. Karel se ještě téhož roku opět oženil, na svoji první i druhou manželku a syna však nezapomněl. V pražské katedrále jim nechal vybudovat nedaleko královské hrobky oltáře zasvěcené sv. Ludvíkovi, sv. Mikuláši a Mláďátkům. První měl uchovávat památku na Blanku z Valois, druhý na Annu Falckou a třetí na Václava. Se souhlasem arcibiskupa a papeže měl u nich sbor tzv. mansionářů každý den při mariánské mši zpěvem chválit Boha a současně se přimlouvat za spásu jejich duší.

Rozšiřující literatura:

ČECHURA, Jaroslav – HLAVAČKA, Milan – MAUR, Eduard. *Ženy a milenky českých králů*. Praha: Akropolis, 1998.

ČORNEJ, Petr. *Osudy českých králů a královen: od Přemyslovce Vratislava II. k Habsburkovi Karlu I.* Praha: Reader's Digest, 2013.

KAVKA, František. *Čtyři ženy Karla IV.* Praha: Paseka, 2002.